

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΓΕΡΑΛΗ**
a.geralis@realnews.gr

Στο συμπέρασμα ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 είχαν θετική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα και στην απασχόληση στη χώρα, ενώ, αν δεν είχαν γίνει, το ΑΕΠ θα ήταν κατά 2,5% χαμηλότερο, καταλήγει μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. Παράλληλα, από τα στοιχεία που παραθέτει μελέτη του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης προκύπτει ότι η Αθήνα διεξήγαγε από τους φθηνότερους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενώ η υπέρβαση του αρχικού προϋπολογισμού, που είθισται να καταγράφεται στις ολυμπιακές διοργανώσεις, ήταν αναλογικά πολύ μικρή σε σχέση με άλλους Αγώνες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έρευνα του Said Business School του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης (σ.σ.: με τίτλο «Μελέτη των Ολυμπιακών 2016: Κόστος και υπέρβαση κόστους των Αγώνων»), που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2016, το κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας ήταν 2,942 δισ. δολάρια, ποσό που υπολείπεται κατά πολύ από το μέσο κόστος των διοργανώσεων.

Ειδικότερα, ο μέσος όρος κόστους διεξαγωγής θερινών Ολυμπιακών Αγώνων από το 1960 έως το 2016 ήταν 5,2 δισ. δολάρια, ενώ την προηγούμενη δεκαετία 8,9 δισ. δολάρια. Μέχρι στιγμής, οι πιο ακριβοί θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες είναι αυτοί του Λονδίνου το 2012, που κόστισαν 14,957 δισ. δολάρια, και της Βαρκελώνης το 1992, που στοίχισαν 9,687 δισ. Το κόστος των Αγώνων του Πεκίνου ήταν 6,81 δισ. δολάρια, του Ρίο 4,557 δισ. δολάρια (σ.σ.: πρόκειται για εκτίμηση, καθώς η μελέτη δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2016), του Σίδνεϊ 5,026 δισ. δολάρια και της Ατλάντα 4,143 δισ. δολάρια. Συνεπώς, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στη μελέτη, από τη Βαρκελώνη και μετά, οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας ήταν οι φθηνότεροι.

Σε ό,τι αφορά τους χειμερινούς Αγώνες, ο μέσος όρος κόστους είναι 3,1 δισ. δολ. για την περίοδο 1960-2016, με τους πιο ακριβούς -21,890 δισ. δολάρια- να έχουν πραγματοποιηθεί στο Σότσι το 2014. Η διοργάνωση αυτή, μάλιστα, είναι η ακριβότερη που έχει γίνει ποτέ, είτε μιλάμε για θερινούς είτε για χειμερινούς Αγώνες.

Οι πιο φθηνοί

Οι λιγότερο δαπανηροί θερινοί Αγώνες ήταν του Τόκιο το 1964, που κόστισαν 282 εκατ. δολάρια, ενώ οι πιο φθηνοί χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν στο Ινσμπρουκ, επίσης το 1964, με κόστος 22 εκατ. δολάρια.

Σημειώνεται ότι η μελέτη, που βασίζεται σε στοιχεία για 25 από τις 30 διοργανώσεις το διάστημα 1960-2016, έχει αναγάγει τα ποσά σε τιμές 2015, ώστε να είναι συγκρίσιμα. Επίσης, εστιάζει στα αμιγώς «ολυμπιακά» έργα, που έχουν άμεση σχέση με τους Αγώνες δηλαδή,

Το θετικό πρόσημο των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας

Στοιχεία για το κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 παρουσιάζει σε έρευνά του το τμήμα Said Business School του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, ενώ το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών συμπεραίνει ότι δεν επιβάρυναν ουσιαστικά τη δημοσιονομική θέση της χώρας

εξαιρώντας το κόστος των έργων που έγιναν από τις διοργανώτριες πόλεις για τη βελτίωση των υποδομών (αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, συγκοινωνιακά έργα κ.λπ.).

Όσον αφορά το μέσο κόστος ανά αθλητή, στους θερινούς Αγώνες είναι 599.000 δολάρια, ενώ στους χειμερινούς 1,3 εκατ. δολάρια. Το υψηλότερο κόστος σε θερινούς καταγράφεται στους Αγώνες του Λονδίνου με 1,4 εκατ. δολάρια ανά αθλητή και σε χειμερινούς στους Αγώνες του Σότσι με 7,9 εκατ. δολάρια ανά αθλητή. Και σε αυτή την καταμέτρηση η Αθήνα βρίσκεται χαμηλά στη λίστα, καθώς το κόστος ανά αθλητή ήταν 300.000 δολάρια.

Υπέρβαση κόστους

Στη μελέτη της Οξφόρδης επισημαίνεται ότι όλοι οι Ολυμπιακοί Αγώνες ανεξαιρέτως υπερβαίνουν τον προϋπολογισμό τους. Για καμία άλλη διοργάνωση μεγάλης κλίμακας δεν συμβαίνει αυτό, αναφέρουν οι συντάκτες της, σχολιάζοντας ότι «οι Ολυμπιακοί Αγώνες καταγράφουν την υψηλότερη υπέρβαση κόστους». Αυτό το αποδίδουν στη νομική δέσμευση που αναλαμβάνει η διοργανώτρια πόλη/χώρα ότι εγγυάται με την υπογραφή της την κάλυψη των επιπλέον εξόδων των Αγώνων. Με αυτή την εγγύηση, τονίζουν, είναι σαν «να δίνουν λευκή επιταγή, με τη βεβαιότητα ότι το κόστος θα είναι μεγαλύτερο». Σύμφωνα με τη μελέτη, η υπέρβαση του αρχικού προϋπολογισμού στους Ολυμπια-

Στη μελέτη της Οξφόρδης επισημαίνεται ότι όλοι οι Ολυμπιακοί Αγώνες ανεξαιρέτως υπερβαίνουν τον προϋπολογισμό τους

ακούς Αγώνες από το 1960 έως το 2016 (σ.σ.: διαθέσιμα στοιχεία για 19 από τους 30 Αγώνες) υπολογίστηκε κατά μέσο όρο στο 156%, 176% στους θερινούς και 142% στους χειμερινούς. Είναι ενδεικτικό ότι σχεδόν οι μισοί Ολυμπιακοί Αγώνες (47%) υπερβαίνουν τον προϋπολογισμό τους πάνω από 100%, ενώ το 79% των διοργανώσεων τον υπερβαίνουν πάνω από 50%.

Η μεγαλύτερη υπέρβαση, ύψους 720%, μετρήθηκε στους Αγώνες του Μόντρεαλ, όπου χρειάστηκαν 30 χρόνια για να εξοφληθεί το χρέος που δημιουργήθηκε. Ακολουθεί η Βαρκελώνη με υπέρβαση δαπανών 266%, η Ατλάντα με 151%, το Σίδνεϊ με 90%, το Λονδίνο με 76% και το Ρίο με 51%. Η μικρότερη υπέρβαση καταγράφεται στο Πεκίνο με 2% και έπεται η Αθήνα με 49%. Ωστόσο, οι συντάκτες της μελέτης υπογραμμίζουν ότι η Κίνα δεν φημίζεται για την αξιοπιστία των στοιχείων της. Όσον

Δαπάνες και κέρδη

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

τον κρατικό προϋπολογισμό υπολογίζεται συνολικά σε 6,5 δισ. ευρώ για ολόκληρη την περίοδο στην οποία καταγράφηκαν οι δαπάνες (2000-2010). «Ετσι, η ακαθάριστη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού αντιστοιχεί σε μόλις 1% των κρατικών δαπανών της αντίστοιχης περιόδου και σε λιγότερο από 2% του ακαθάριστου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2013», αναφέρεται χαρακτηριστικά.

Μάλιστα, στην παραπάνω εκτίμηση περιλαμβάνονται και έργα τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως «ολυμπιακά», χωρίς να σχετίζονται άμεσα με τους Αγώνες (π.χ. αναπλάσεις σε περιοχές της Αθήνας που δεν είχαν άμεση σχέση με τις ολυμπιακές αθλητικές εγκαταστάσεις, αναβαθμίσεις σε νοσοκομεία που δεν χρησιμοποιήθηκαν για τη νοσηλεία αθλητών ή επισκεπτών, οδικά έργα που δεν στήριζαν το πρόγραμμα ολυμπιακών μεταφορών και οι δράσεις του προγράμματος «Ελλάδα 2004»). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του IOBE, η δημόσια δαπάνη που σχετίζεται αμιγώς με τη διεξαγωγή των Αγώνων -κατασκευή και αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων και δαπάνες ασφάλειας- ανέρχεται σε περίπου 4,1 δισ. ευρώ.

Σχετικά με την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», οι συνολικές δαπάνες της εκτιμώνται

ολυμπιακή περίοδο. «Από τις μακροοικονομικές προσομοιώσεις που διενεργήθηκαν για την αποτίμηση των επιδράσεων στο δημόσιο έλλειμμα, το χρέος και τη δραστηριότητα, προέκυψε ότι η διεξαγωγή των Αγώνων δεν επιβάρυνε ουσιαστικά τη δημοσιονομική θέση της χώρας», τονίζει το IOBE.

Σημαντική ήταν, σύμφωνα με τους ερευνητές, η ευρύτερη επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων στην οικονομία της χώρας. Από την οικονομετρική ανάλυση που περιλαμβάνεται στη μελέτη προέκυψε ότι υπάρχει θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση της διοργάνωσης με το πλήθος των διεθνών αφιξεών, το ύψος της τουριστικής δαπάνης και την αξία των εξαγωγών. «Η επίδραση στον τουρισμό ήταν άμεση, αλλά δεν επεκτείνεται πέρα από το 2008. Ενδεχομένως, η βραχύτητα του αποτελέσματος να οφείλεται και στην αρνητική επίπτωση που είχε η κρίση στην προβολή της χώρας και της πόλης της Αθήνας διεθνώς», υπογραμμίζεται, μεταξύ άλλων, στα συμπεράσματα της έκθεσης του IOBE.

Συνολικά, όπως σημειώνεται, η ανάλυση με τη χρήση μακροοικονομικών υποδειγμάτων γενικής ισορροπίας ανέδειξε ότι οι Αγώνες είχαν αισθητά θετική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα και στην απασχόληση την περίοδο 2000-2013, η οποία και εξετάστηκε. «Αν οι Αγώνες δεν είχαν γίνει, το 2004 το επίπεδο του ΑΕΠ θα ήταν κατά 2,5% χαμηλότερο, ενώ η απασχόληση θα ήταν μειωμένη κατά περίπου 44.000 θέσεις εργασίας. Μετά το 2004, η επίδραση των παραγόντων ζήτησης υποχώρησε σταδιακά, όμως οι παράγοντες προσφοράς (άνοδος της παραγωγικότητας) επεκτείνουν τις θετικές επιδράσεις στην οι-

Table 1: Actual outturn sports-related costs of the Olympic Games 1960-2016, in 2015 USD

Games	Country	Type	Events	Athletes	Cost, billion USD
Rome 1960	Italy	Summer	150	5338	0.282
Tokyo 1964	Japan	Summer	163	5512	n/a
Mexico City 1968	Mexico	Summer	172	5516	n/a**
Munich 1972	Germany	Summer	195	7234	1.009
Montreal 1976	Canada	Summer	198	6048	6.093
Moscow 1980	Soviet Union	Summer	203	5179	6.331
Los Angeles 1984	United States	Summer	221	6829	0.719
Seoul 1988	South Korea	Summer	237	8397	n/a
Barcelona 1992	Spain	Summer	257	9356	9.687
Atlanta 1996	United States	Summer	271	10318	4.143
Sydney 2000	Australia	Summer	271	10651	5.026
Athens 2004	Greece	Summer	300	10625	2.942
Beijing 2008	China	Summer	301	10942	6.810
London 2012	United Kingdom	Summer	302	10568	14.957
Rio 2016*	Brazil	Summer	306	10500	4.557
Average	-	Summer	239	8177	5.223
Medians	-	Summer	237	8397	4.791
Squaw Valley 1960	United States	Winter	27	665	0.022
Innsbruck 1964	Austria	Winter	34	1091	0.888
Grenoble 1968	France	Winter	35	1158	0.117
Sapporo 1972	Japan	Winter	35	1006	0.118
Innsbruck 1976	Austria	Winter	37	1123	0.435
Lake Placid 1980	United States	Winter	38	1072	n/a**
Sarajevo 1984	Yugoslavia	Winter	39	1272	1.109
Calgary 1988	Canada	Winter	46	1432	1.997
Albertville 1992	France	Winter	57	1801	2.228
Lillehammer 1994	Norway	Winter	61	1737	2.227
Nagano 1998	Japan	Winter	68	2176	2.520
Salt Lake City 2002	United States	Winter	78	2399	4.366
Torino 2006	Italy	Winter	84	2508	2.540
Vancouver 2010	Canada	Winter	86	2566	21.890
Sochi 2014	Russia	Winter	98	2780	3.112
Average	-	Winter	55	1652	1.997
Medians	-	Winter	46	1432	1.997

Sources are listed under References. *) Current projected Rio 2016 figures have been used.
**) Mexican Peso and Yugoslavian dinar experienced hyperinflation during or after the Games.

ΣΥΜΦΩΝΑ με την έρευνα του Said Business School του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης το κόστος των Αγώνων της Αθήνας ήταν 2,942 δισ. δολλάρια, ποσό που υπολείπεται κατά πολύ από τον μέσο όρο των διοργανώσεων

αφορά τους χειμερινούς Ολυμπιακούς, η μεγαλύτερη υπέρβαση -κατά 324%-πραγματοποιήθηκε στους αγώνες στο Λέικ Πλάσιντ και στο Σότσι, κατά 289%.

IOBE: Οι Αγώνες δεν επιβάρυναν τη χώρα

Το οικονομικό αποτύπωμα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην ελληνική οικονομία εξέτασε η μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, που είχε δοθεί στη δημοσιότητα στις αρχές του 2015. Σύμφωνα με αυτή, η διοργάνωση των Ολυμπιακών και των Παραολυμπιακών Αγώνων ήταν επιτυχής και προέβαλε την Ελλάδα ως μια χώρα που έχει τη δυνατότητα να φέρνει εις πέρας δύσκολα εγχειρήματα, ενώ από τη συνεκτίμηση δημοσίων δαπανών και οφέλους από την πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα προκύπτει ότι η διοργάνωση δεν επιβάρυνε ουσιαστικά τη δημοσιονομική θέση της χώρας. Επίσης, σύμφωνα με το IOBE, οι Αγώνες απέβησαν ωφέλιμοι για την καθημερινότητα των πολιτών, καθώς -για παράδειγμα- εκσυγχρονίστηκε ο στόλος των μέσων μαζικής μεταφοράς στην Αθήνα, βελτιώνοντας τις μετακινήσεις, ανακαινίστηκαν οι αναβαθμίστηκαν τεχνολογικά οι υποδομές υγείας στην πρωτεύουσα και σε άλλες ολυμπιακές πόλεις και ενισχύθηκαν οι τουριστικές και πολιτιστικές υποδομές. Ενώ σε πολλές περιπτώσεις, όπως επισημαίνεται, άλλαξαν οι ρυθμοί λειτουργίας τομέων του κράτους και υιοθετήθηκαν αποτελεσματικά υποδείγματα λειτουργίας από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, παρότι μετά τους Αγώνες σημειώθηκε υπαναχώρηση στην προγενέστερη κατάσταση.

Όσον αφορά το κόστος της διοργάνωσης, η μελέτη αναφέρει ότι -με βάση τα στοιχεία από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων και τον τακτικό προϋπολογισμό για τις δαπάνες που έχουν καταχωρηθεί ως «ολυμπιακές»- η χρηματοδότηση από

κέρδος

Σύμφωνα με το IOBE, χωρίς να υπολογίζονται οι δαπάνες της επιτροπής για έργα που εκτελέστηκαν κατ' εντολή και για λογαριασμό του Δημοσίου, η «Αθήνα 2004» εμφάνισε διαχειριστικό πλεόνασμα ύψους 131 εκατ. ευρώ, η «Αθήνα 2004» εμφάνισε διαχειριστικό πλεόνασμα ύψους 131 εκατ. ευρώ

σε 2,3 δισ. ευρώ, ενώ ο τελικός χρηματοοικονομικός απολογισμός της έχει θετικό πρόσημο. Σύμφωνα με το IOBE, χωρίς να υπολογίζονται οι δαπάνες της επιτροπής για έργα που εκτελέστηκαν κατ' εντολή και για λογαριασμό του Δημοσίου, η «Αθήνα 2004» εμφάνισε διαχειριστικό πλεόνασμα ύψους 131 εκατ. ευρώ.

Ακόμη και όταν συνυπολογιστούν οι παραπάνω δαπάνες, το τελικό αποτέλεσμα της Οργανωτικής Επιτροπής εξακολουθεί να είναι θετικό, φτάνοντας τα 7 εκατ. ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με τη μελέτη, ένα μικρότερο μέρος από τις ανάγκες των Αγώνων εξυπηρετήθηκε από εγκαταστάσεις, η κατασκευή των οποίων χρηματοδοτήθηκε από ίδιους πόρους φορέων και επιχειρήσεων. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται, μεταξύ άλλων, η κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού, με δαπάνη 280 εκατ. ευρώ, η οποία χρηματοδοτήθηκε με πόρους του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας.

Τα οφέλη

Από την πλευρά του δημοσιονομικού οφέλους, στη μελέτη του IOBE εκτιμάται ότι περίπου 2,9 δισ. ευρώ επέστρεψαν στα ταμεία του κράτους υπό τη μορφή φορολογικών εισπράξεων και εργοδοτικών εισφορών κατά την περίοδο προετοιμασίας και διεξαγωγής των Αγώνων, ενώ σε αυτό το μέγεθος πρέπει να προστεθούν και τα κρατικά έσοδα που συσχετίζονται με την αυξημένη οικονομική δραστηριότητα στη μετα-

κονομία μεσοπρόθεσμα», υποστηρίζει η ερευνητική ομάδα.

Ωστόσο, το IOBE επισημαίνει ότι η εγκατάλειψη αρκετών εγκαταστάσεων μετά το πέρας των Αγώνων (η δαπάνη για τα οποία υπολογίζεται ότι καλύπτει το 20% της επενδυτικής δαπάνης) εκτιμάται ότι απομείωσε το ΑΕΠ μακροχρόνιας ισορροπίας της χώρας κατά περίπου 0,2 εκατοστιαίες μονάδες. Ετσι, όπως σημειώνουν οι συντάκτες της μελέτης, «το όφελος από την αξιοποίηση της ολυμπιακής κληρονομιάς περιορίστηκε από την απαξίωση σημαντικού ποσοστού έργων, ενώ η βελτίωση της εικόνας της χώρας διεθνώς που έφεραν οι Αγώνες επισκιάστηκε σχετικά γρήγορα από την αρνητική δημοσιότητα που συνοδεύει την Ελλάδα από το τέλος του 2009».

Παρά τη σημαντική καθυστέρηση στην αξιοποίηση πολλών εγκαταστάσεων, όμως, το IOBE εκτιμά ότι η επικείμενη ανάπλαση της περιοχής του Ελληνικού αλλά και η αναβάθμιση της περιοχής του Παλαιού Φαλήρου δημιουργούν ελπίδες για καλύτερη αξιοποίηση της υποδομής που κατασκευάστηκε για τους Αγώνες. «Στον βαθμό που η κατασκευή των ολυμπιακών εγκαταστάσεων αποτέλεσε το πρώτο σημαντικό βήμα για την αξιοποίηση αυτών των περιοχών, ενδεχόμενο ανάπτυξής τους θα έχει και θετική επίδραση στην αξιολόγηση του οφέλους από τη διοργάνωση σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου», καταλήγει η έκθεση.